

Dạy học tích hợp: Bước chuẩn bị cho trẻ mầm non vào học tích hợp ở tiểu học

Vũ Thị Thanh Hồng

Trường Đại học Quốc tế Hồng Bàng

TÓM TẮT

Dạy học tích hợp là một trong những yêu cầu căn bản khi thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018. Trải qua 5 năm thực hiện, đã có nhiều diễn đàn, đóng góp của các nhà chuyên môn về những thuận lợi và rào cản khi tiếp cận chương trình. Ở góc độ giáo dục mầm non, việc dạy học tích hợp diễn ra hằng ngày thông qua tất cả các hoạt động của trẻ. Tuy vậy, trong thực tiễn, việc dạy học tích hợp ở mầm non cũng vấp phải nhiều khó khăn. Thông qua khảo sát thực tế việc dạy học tích hợp ở trường mầm non, nghiên cứu này đề xuất những giải pháp nhằm hỗ trợ vượt qua những thách thức. Đồng thời, nhấn mạnh đến vai trò của dạy học tích hợp ở trường mầm non là một phương pháp quan trọng để chuẩn bị cho trẻ bước vào học tích hợp ở trường tiểu học.

Từ khóa: tích hợp, dạy học tích hợp, giáo dục mầm non, phổ thông

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tính đến năm 2024, tức là 5 năm sau khi vận hành chương trình giáo dục phổ thông 2018, lần đầu tiên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội mở 2 mã ngành đào tạo giáo viên dạy học tích hợp (DHTH) là sư phạm Khoa học tự nhiên và sư phạm Lịch sử-Địa lý. Việc mở 2 ngành học mới này nhằm đáp ứng yêu cầu giáo viên ra trường có khả năng dạy môn tích hợp Khoa học tự nhiên hay Khoa học xã hội. Quan điểm xây dựng chương trình giáo dục phổ thông 2018 chú trọng tích hợp cao ở bậc học thấp [1]. Tuy nhiên, khi đưa vào vận hành chương trình giáo dục phổ thông mới, các trường phổ thông và cả phụ huynh đều băn khoăn trong việc DHTH. Phụ huynh lo lắng con em họ sẽ bị hổng kiến thức khi học các môn học chùng chéo, giáo viên gặp áp lực và lúng túng khi chuyển từ dạy đơn môn sang dạy tích hợp.

Không chỉ những phụ huynh có con học ở bậc phổ thông mới lo lắng về việc học tích hợp của học sinh, mà việc DHTH ở mầm non cũng là vấn đề cần nghiên cứu nhằm chọn hướng đi, chiến lược dạy, phương pháp và kỹ thuật dạy- học tích hợp và chuẩn bị được kiến thức, kỹ năng, tâm thế cho trẻ vào học tích hợp ở bậc tiểu học. Dạy học cho trẻ ở độ tuổi mầm non tự thân đã mang bản chất tích hợp vì học trong chơi, trong chơi có học. Việc học

mà chơi - chơi mà học là cơ hội phong phú để trẻ thỏa sức khám phá mọi sự vật - hiện tượng mà chúng được tiếp cận. Các nội dung dạy học được thiết kế dưới dạng hoạt động (không phải dưới dạng giáo án với các khuôn khổ như ở bậc học khác) nên khả năng phân môn thường không rõ rệt. Nội dung học tập trong giáo dục mầm non ở mức tiền học đường nên nhiều cơ hội đa lĩnh vực/liên lĩnh vực/xuyên lĩnh vực (cũng như đa môn/liên môn/xuyên môn) một cách tự nhiên. Đó là mặt thuận lợi cho DHTH ở độ tuổi mầm non.

Mục tiêu của nghiên cứu này nhằm giới thiệu vấn đề dạy học tích hợp như bước chuẩn bị cho trẻ mầm non vào học tích hợp ở Tiểu học.

2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- Đối tượng nghiên cứu là lý thuyết DHTH, những thuận lợi và khó khăn khi tiếp cận và phương pháp DHTH trong trường mầm non.
- Phương pháp nghiên cứu: Các nhóm phương pháp nghiên cứu được thực hiện trong đề tài này gồm phương pháp nghiên cứu lý thuyết; phương pháp điều tra bằng bảng hỏi và phỏng vấn sâu 3 giáo viên mầm non.
- Thiết kế nghiên cứu: Được thực hiện qua điều tra

Tác giả liên hệ: ThS. Vũ Thị Thanh Hồng

Email: hongvtt@hiu.vn

bằng bảng hỏi, thông qua Google biểu mẫu, gồm 21 sinh viên ngành giáo dục mầm non (năm 3 và năm 4) hiện đang tham gia thực tập sư phạm tại các trường mầm non và 40 giáo viên mầm non tại Thành phố Hồ Chí Minh, Tỉnh Đồng Nai và Tỉnh Lâm Đồng. Việc phỏng vấn chuyên sâu được thực hiện với 3 giáo viên mầm non có thâm niên công tác từ 8-10 năm.

3. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU

3.1. Khái niệm tích hợp

Ý nghĩa của từ “tích hợp” liên quan đến hợp nhất, thích ứng, tổng hợp, bao gồm đoàn kết và phối hợp. Tích hợp (động từ) là kết hợp hai hoặc nhiều thứ để trở nên hiệu quả hơn. Tích hợp (tính từ) là kết hợp để tạo thành một vật duy nhất, kết hợp hoặc phối hợp các yếu tố riêng biệt để tạo thành một tổng thể hài hòa, có liên hệ với nhau, có tổ chức hoặc có cấu trúc để các đơn vị cấu thành hoạt động phối hợp với nhau [2].

Tự điển giáo dục học của tác giả Bùi Hiền định nghĩa “Tích hợp là hành động liên kết các đối tượng nghiên cứu, giảng dạy, học tập của cùng một lĩnh vực hoặc vài lĩnh vực khác nhau trong cùng một kế hoạch dạy học” [3]. Tích hợp (integration/intergrate) có nghĩa là kết hợp những phần, những bộ phận với nhau trong một tổng thể. Những phần, những bộ phận này có thể khác nhau nhưng thích hợp với nhau [4].

Dạy học tích hợp được hiểu là “sự liên kết các các đối tượng giảng dạy, học tập trong cùng một kế hoạch hoạt động để đảm bảo sự thống nhất, hài hòa, trọn vẹn của hệ thống dạy học nhằm đạt mục tiêu dạy học tốt nhất” [5].

“Giáo dục tích hợp không chỉ là việc vun đắp kiến thức, tạo ra một con người thông minh, nhưng là đào tạo người học thành một người tốt. GDTH không chỉ mang lại kiến thức mà còn biến kiến thức đó thành trí tuệ đích thực” [6].

Dạy học tích hợp “là hoạt động dạy của thầy và hoạt động học của trò tồn tại song song và phát triển thống nhất với nhau dựa trên quá trình kết hợp các thành phần kiến thức, kỹ năng và thái độ nhằm đạt được mục tiêu dạy học cao nhất.” [7].

UNESCO định nghĩa DHTH là “một cách trình bày các khái niệm và nguyên lý khoa học cho phép diễn đạt sự thống nhất cơ bản của tư tưởng khoa học, tránh nhấn mạnh quá sớm sự sai khác giữa các lĩnh

vực khoa học khác nhau” [8].

Quan điểm tích hợp trong giáo dục mầm non được hiểu và thể hiện trong quá trình giáo dục trẻ. Dựa trên chương trình Giáo dục mầm non, giáo viên tổ chức lồng ghép, đan cài các hoạt động với nhau, sử dụng các hình thức phù hợp với từng trẻ, tạo điều kiện cho trẻ phát triển toàn diện [9].

3.2. Cơ sở khoa học và thực tiễn của việc dạy học tích hợp

Cơ sở khoa học: Việc DHTH dựa trên các lý thuyết về quá trình học tập và các xu hướng giáo dục hiện đại. Có thể tiếp cận từ lý thuyết về quá trình học tập nghiên cứu đến phản ứng của trẻ trước những thông tin đến từ thế giới xung quanh. DHTH còn dựa trên tâm lý học phát triển của G. Piagiê, quan điểm giáo dục của Vygotski [9], lý thuyết học tập trải nghiệm của David A. Kolb [7] và xu hướng dạy học theo dự án và dạy học theo chủ đề.

Dạy học tích hợp là xu hướng chung của thế giới [10] là một nỗ lực tìm kiếm những nhiệm vụ sư phạm mới, là tăng cường tìm kiếm các giải pháp hữu hiệu để tác động đến học sinh, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của học sinh. DHTH còn là công cụ quan trọng để kích hoạt các năng lực cá nhân của từng học sinh.

Cơ sở thực tiễn của việc DHTH trong giáo dục mầm non dựa trên sự thống nhất quan điểm kết nối xuyên suốt với chương trình giáo dục phổ thông 2018, “bảo đảm kết nối chặt chẽ giữa các lớp học, cấp học với nhau và liên thông với chương trình giáo dục mầm non, chương trình giáo dục nghề nghiệp và chương trình giáo dục đại học [1].

việc DHTH ở tiểu học: tích hợp cao ở bậc học thấp và phân hóa ở bậc học cao [1]. DHTH ở tiểu học là giáo viên kiêm nhiệm, dạy tất cả các môn học. Thực trạng này đưa đến một số những thuận lợi và trở ngại nhất định [11]. Những thuận lợi được ghi nhận như việc giáo viên tiểu học nắm được toàn bộ và tổng thể kiến thức của các môn học ở các khối lớp khác nhau; giáo viên chủ nhiệm cũng chính là người dạy tất cả các môn ở tiểu học (đặc biệt là ở khối lớp 1, 2 nên hiểu rõ về từng học sinh, quản lý học sinh liên tục và xuyên suốt năm học, hiểu rõ năng lực của từng học sinh nên việc

xây dựng nội dung kiến thức giáo dục mang tính hệ thống và kế thừa cao. Tuy nhiên, bên cạnh những thuận lợi đó lại là những tồn tại cần khắc phục. Chẳng hạn như giới hạn năng lực, kiến thức của giáo viên ở một số lĩnh vực. Nhiều giáo viên cũng chưa hiểu rõ hoặc áp dụng chưa đúng về lý thuyết DHTH nên việc dạy học không tránh khỏi ôm đờm, lan man, không tập trung vào nội dung cơ bản.

Tương tự như chương trình giáo dục phổ thông, chương trình giáo dục mầm non đặt mục tiêu “... chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một, ... đặt nền tảng cho việc học các cấp học tiếp theo và cho việc học suốt đời” [12]. Đây là chương trình giáo dục quốc gia. Do vậy mục tiêu đề ra cũng là mục tiêu bắt buộc phải thực hiện.

3.3. Các hình thức tích hợp

3.3.1. Tích hợp dọc và tích hợp ngang

Tích hợp dọc là loại tích hợp dựa trên cơ sở liên kết hai hoặc nhiều môn học thuộc cùng một lĩnh vực hoặc một số lĩnh vực gần nhau.

Tích hợp ngang là tích hợp dựa trên cơ sở liên kết các đối tượng học tập, nghiên cứu thuộc các lĩnh vực khoa học khác nhau xung quanh một chủ đề [5]. Kiểu tích hợp này được ứng dụng phổ biến trong chương trình giáo dục mầm non quốc gia.

3.3.2. Tích hợp nội môn, liên môn, đa môn, xuyên môn [2]

Tích hợp nội môn (Intradisciplinary Integration): Tích hợp trong nội bộ môn học. Tích hợp những nội dung của các phân môn, các lĩnh vực nội dung thuộc cùng một môn học theo những chủ đề, chương, bài cụ thể nhất định. Chẳng hạn, trong hoạt động cho trẻ mầm non làm quen với toán, việc tích hợp có thể bao gồm cho trẻ tiếp cận với các nội dung về số đếm, số lượng, hình dạng, định hướng không gian, xác định thời gian.

Tích hợp liên môn (Interdisciplinary Integration): Các môn học được liên hợp với nhau và giữa chúng có những chủ đề, vấn đề, những khái niệm lớn và những ý tưởng lớn chung. Việc tập hợp những nội dung học tập chung trong các môn học lại với nhau để nhấn mạnh các kỹ năng và khái niệm liên môn. Các môn học có thể xác định được nhưng chúng ít

quan trọng hơn so với cách tiếp cận đa môn. Ngoài nội dung học thuật, người học còn học các kỹ năng chung liên quan đến làm việc cùng nhau, nghiên cứu, viết, thiết kế và xây dựng.

Trong giáo dục mầm non, tích hợp liên môn là một nguyên tắc tổ chức dạy học, theo đó chuyển từ dạy học theo từng môn học thành dạy học theo chủ đề. Từ các chủ đề kết thành dự án. Dạy học liên môn cũng diễn ra dưới hình thức tổ chức dạy học theo dự án. Như vậy, trong từng dự án, trẻ được tiếp cận với nội dung của dự án thông qua các hoạt động học cụ thể như làm quen với toán, khám phá khoa học, làm quen văn học, hoạt động tạo hình, hoạt động làm quen âm nhạc và các hoạt động khác dưới sự hướng dẫn của giáo viên.

Tích hợp xuyên môn (Transdisciplinary Integration) là việc khám phá một vấn đề có liên quan hoặc một vấn đề tích hợp các quan điểm của nhiều môn học, nhằm kết nối kiến thức mới và hiểu biết sâu sắc hơn với kinh nghiệm thực tế trong cuộc sống. Điều quan trọng trong việc dạy/học xuyên môn là thu hút người học đặt những câu hỏi xác thực - để người học tham gia và kết nối với cuộc sống của mình, cũng như tạo cơ hội cho người học đưa ra những câu trả lời. Do đó, các nhiệm vụ nên dựa trên sự tìm hiểu và dành thời gian để khám phá.

Tích hợp đa môn (multidisciplinary): Tập trung sắp xếp nội dung các môn học xung quanh một chủ đề. Các môn học là riêng biệt nhưng có những liên kết có chủ đích giữa các môn học và trong từng môn bởi các chủ đề hay các vấn đề chung. Chẳng hạn thông qua chủ đề về nghề nghiệp, trẻ được tìm hiểu các nghề nghiệp trong xã hội thông qua các hoạt động múa hát, kể chuyện, đọc thơ, vẽ tranh, khám phá môi trường.

3.3.3. Những nét đặc trưng của dạy học tích hợp đối với trẻ mầm non

Những nét đặc trưng của DHTH bao gồm việc hình thành cho trẻ những năng lực chung, giúp trẻ có khả năng huy động một cách hiệu quả vốn kiến thức và năng lực của mình để giải quyết tình huống xảy ra bất ngờ trong cuộc sống.

Dạy học tích hợp còn giúp cho quá trình học tập mang tính mục đích rõ rệt, trẻ phân biệt cái cốt yếu với cái ít quan trọng hơn. Đồng thời, giúp trẻ

biết sử dụng kiến thức trong các tình huống có ý nghĩa với họ và biết thiết lập mối liên hệ giữa các khái niệm đã học [9].

Những nét đặc thù của DHTH còn là việc tổ chức các hoạt động, mở rộng các cơ hội giúp trẻ huy động nhiều lĩnh vực kinh nghiệm, ý tưởng để khám phá một vấn đề bằng nhiều cách khác nhau, tạo cơ hội cho trẻ tự khởi xướng các ý tưởng, tích lũy kinh nghiệm từ nhiều nguồn khác nhau để giải quyết một nhiệm vụ học tập. Cũng thế, môi trường DHTH là nơi trẻ có thời gian và động cơ vận dụng sáng tạo, thích ứng với các bối cảnh, hoàn cảnh, nhiệm vụ học tập cụ thể. Đây cũng là nơi trẻ thể hiện được khả năng hợp tác trong việc giải quyết nhiệm vụ học tập cách linh hoạt và sáng tạo [13].

3.3.4. Ích lợi của dạy học tích hợp đối với trẻ mầm non

Việc DHTH mang lại ích lợi cho cả trẻ và giáo viên mầm non. Có thể liệt kê một số ích lợi như sau:

- Thế giới phát triển không ngừng mang tính linh hoạt, đòi hỏi con người phải có những năng lực tổng hợp, có khả năng tiếp cận các khái niệm theo hướng tổng hợp, đa chiều, hạn chế những nguồn thông tin kiến thức rời rạc. DHTH có ý nghĩa quan trọng cung cấp những năng lực cụ thể, giúp người học mang những kiến thức đã học ứng dụng, vận dụng vào cuộc sống hàng ngày, biến lý thuyết trở nên sống động và hữu dụng. Khả năng linh hoạt tiếp cận với các vấn đề mới và giải quyết chúng phù hợp với môi trường thực tế [9].
- Trẻ học tốt hơn khi các kết nối được bố trí xuyên suốt toàn bộ chương trình giảng dạy. DHTH thúc đẩy việc học tập có chủ ý, đặc biệt trong giai đoạn đầu của giáo dục, nhưng có thể tích hợp ở bất kỳ giai đoạn học tập nào. DHTH giúp tạo ra quá trình kết nối các kỹ năng và tri thức, kết nối lý thuyết và thực hành, kết nối kiến thức cũ và kiến thức mới, kỹ năng kết nối các thông tin rải rác: kỹ năng phê phán và sáng tạo được cung cấp từ việc tích hợp kiến thức từ các lĩnh vực khác nhau.
- Các nhà giáo dục tại Trường Mt. Elizabeth Christian Academy [14] đã nhận định rằng việc

DHTH giúp trẻ tiếp cận kiến thức một cách đa chiều, đầy đủ từ nhiều góc độ và mang tính ứng dụng cao trong cuộc sống. Ngay cả những trẻ học tốt nhất ở bậc mầm non cũng có thể gặp khó khăn trong việc áp dụng những gì đã học ở lớp mẫu giáo vào trong thực tế. Do đó, DHTH chính là giúp trẻ khám phá ra những điều chúng đang học có liên quan với nhau và gần gũi trong đời sống hàng ngày.

- Trẻ được phát triển tư duy phản biện, tư duy phê phán [15]. Thông qua việc tham gia vào các hoạt động do giáo viên tổ chức, trẻ phân tích và đánh giá ý kiến, các lập luận của cô giáo. Trẻ cũng được mời gọi đưa ra ý kiến riêng của trẻ bất luận ý kiến đó là thuận hay trái chiều với quan điểm của giáo viên. Trẻ có quyền chấp nhận ý kiến do cô giáo cung cấp, có khả năng cân nhắc những lập luận, chứng cứ và logic mà cô giáo đưa ra để xây dựng quan điểm của mình. Bằng cách thảo luận, trao đổi với cô giáo và với các bạn, trẻ có thể đưa ra quan điểm riêng một cách có căn cứ và logic. Những biểu hiện này được thể hiện nổi bật ở trẻ 5-6 tuổi, giai đoạn mà tư duy logic phát triển mạnh mẽ, tạo tiền đề cho trẻ bước vào học tiểu học.
- Tăng sự tương tác, hiểu biết tốt hơn về tài liệu và ghi nhớ nó trong thời gian dài hơn, mang lại sự hiểu biết toàn diện hơn, tăng hiệu suất học tập, tăng khả năng sáng tạo, phát triển tư duy sáng tạo, mở rộng sự hiểu biết về các nền văn hóa đa dạng, năng lực áp dụng lý thuyết vào thực tế, tạo được sự kết nối giữa các môn học [16].
- Thêm nữa, do chương trình giáo dục phổ thông 2018 hướng đến việc DHTH, nên việc chuẩn bị những tiền đề, bước đệm cơ bản cho trẻ trong giai đoạn mầm non là cần thiết và phù hợp, để trẻ dễ dàng hơn trong việc tiếp cận với bậc tiểu học.

3.3.5. Những hạn chế của dạy học tích hợp đối với trẻ mầm non

Mặc dù việc DHTH có ý nghĩa rất lớn đối với người học nói chung và với trẻ mầm non nói riêng, song nó cũng tồn tại những khó khăn, hạn chế cụ thể. Tác giả Nguyễn Thị Hòa [9] nêu lên một vài khó khăn điển hình như sau:

- Hạn chế lớn nhất thuộc về năng lực thiết kế hoạt động của giáo viên, khả năng dạy học tích hợp,

khả năng hướng trẻ đến việc sâu chuỗi, liên kết và tổng hợp kiến thức từ nhiều lĩnh vực thành khối kiến thức tổng thể. Khi không nắm vững lý thuyết về DHTH, khi nhầm lẫn hoặc hiểu sai về DHTH, giáo viên bị rơi vào tình trạng ô mồm, tham lam, nhồi nhét quá nhiều nội dung trong một hoạt động.

- Hạn chế thứ hai liên quan đến năng lực học của trẻ. Chúng ta không phủ nhận việc DHTH mang đến cho trẻ tư duy logic, khả năng phản biện.
- Những khó khăn chủ yếu của việc dạy tích hợp được nêu ra vừa mang tính chủ quan vừa mang tính khách quan. Khó khăn chủ quan đến từ giáo viên khi chưa hiểu rõ, chưa nắm vững phương pháp DHTH. Khó khăn khách quan được chỉ ra là do cơ sở vật chất của Nhà trường thiếu thốn, các phương tiện dạy học chưa phù hợp, môi trường dạy học không đạt yêu cầu cho hoạt động DHTH.

4. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Một khảo sát được thực hiện với 61 người tham gia trả lời. Đó là các giáo viên mầm non đang dạy học tại các trường tư thục, quốc tế, công lập tại TP.HCM, Đồng Nai, Lâm Đồng (40 người). Khảo sát này cũng được thực hiện trên các sinh viên ngành giáo dục mầm non năm thứ 3 và thứ 4 (21 sinh viên), hiện đang tham gia các đợt thực tập sư phạm tại các trường mầm non.

Khảo sát này được thiết kế dưới dạng Google biểu mẫu với 6 nhóm câu hỏi nhắm đến việc tìm hiểu việc người khảo sát đã được đào tạo về DHTH hay chưa; đã nắm vững kiến thức về DHTH hay chưa? Khả năng và mức độ hài lòng của bạn trong việc ứng dụng DHTH cho mầm non được thực hiện thế nào? Giáo viên đánh giá kết quả việc DHTH trên trẻ ra sao? Những khó khăn điển hình trong quá trình tổ chức DHTH là gì? Kết quả thu được qua khảo sát như sau:

- **Việc đào tạo, tập huấn về dạy học tích hợp cho giáo viên mầm non:** 93.4% người tham gia khảo sát xác định rằng họ đã được học về việc DHTH trong Trường Mầm non, trong đó kể cả những người đã tốt nghiệp từ rất lâu, không có cơ hội học học phần trên tại trường sư phạm. Thay vào đó, trong quá trình công tác, họ đã được bồi dưỡng kiến thức về DHTH dưới hình thức tập

trung, thực hiện chuyên đề, bồi dưỡng thường xuyên và học tập chuyên môn từ cấp cơ sở đến cấp phòng, sở...Thông qua việc thường xuyên tổ chức các chuyên đề với yêu cầu tích hợp cao, các cơ sở giáo dục đã ý thức và thực hiện việc DHTH trong nhà trường. Song song đó, nhân sự phụ trách mảng chuyên môn cũng thường xuyên dự giờ, kiểm tra và hướng dẫn giáo viên thiết kế bài dạy theo hướng tích hợp, đã góp phần rất đáng kể để nâng cao năng lực DHTH cho GVMN. Nhìn chung, việc tập huấn, đào tạo về DHTH đã được các cấp có trách nhiệm thực hiện đầy đủ, đảm bảo cho GVMN có đủ năng lực tổ chức các hoạt động DHTH.

- **Sự hiểu biết của giáo viên mầm non về dạy học tích hợp:** Như vậy, xét về lý thuyết, phần đông giáo viên đã được học và đào tạo về DHTH. Tuy nhiên, có tới 42.6% người tham gia khảo sát cho rằng họ chưa nắm vững lý thuyết về DHTH. Có nhiều khái niệm, hình thức DHTH khiến họ khó khăn trong việc áp dụng, lúng túng khi chọn lựa các nội dung tích hợp, chưa phân biệt được thế nào là tích hợp theo chiều dọc, tích hợp theo chiều ngang; phải chăng cũng chỉ là các mô hình tích hợp khả dụng để cải thiện chương trình giáo dục khung và các thuật ngữ này liên hệ thế nào với cách phân loại tích hợp, cũng như trong các trường hợp hay điều kiện nào thì thuận lợi tích hợp theo chiều ngang hay dọc, liên môn, nội môn hay xuyên môn. Nhìn chung, các lý thuyết, các phương pháp DHTH khá rõ ràng, nhưng khi ứng dụng chúng vào thực tế, thường giáo viên mới chỉ tích hợp mang tính cơ học. Chẳng hạn như khi tổ chức hoạt động làm quen với toán, giáo viên có thể tích hợp hoạt động làm quen văn học, âm nhạc hoặc khám phá môi trường xung quanh...Nhưng nếu yêu cầu giáo viên phân tích hoặc xác định xem họ đang áp dụng loại tích hợp nào trong hoạt động này, thì họ chưa nắm rõ.

Số còn lại (57.4%) người tham gia khảo sát xác nhận rằng họ hiểu rõ về DHTH. Hoạt động này được họ ứng dụng thường xuyên trong việc tổ chức các hoạt động giáo dục tại trường. Điều này có thể hiểu là việc ứng dụng DHTH trong trường mầm non là hoạt động mang tính chất hiển nhiên. Thế nên vấn đề sẽ không còn nằm ở chỗ có

DHTH hay không mà là cần xác định DHTH theo cách nào, ứng dụng chúng ra sao khi dạy học theo dự án; nếu áp dụng DHTH theo chủ đề thì cần thực hiện như thế nào và lưu tâm nhiều đến những yếu tố nào để giúp trẻ tham gia hoạt động tích cực nhất mới là quan trọng.

Chương trình giáo dục mầm non mặc dù yêu cầu cao về DHTH, nhưng so với các cấp học cao hơn, sự tích hợp này chỉ mang tính khái quát chứ không yêu cầu cao về chuyên môn và kỹ thuật. Do đó, GVMN không bị áp lực phải có chuyên môn sâu về các lĩnh vực như nghệ thuật, âm nhạc, khoa học, ngữ văn hoặc toán...

- Việc ứng dụng dạy học tích hợp trong trường mầm non: Khi được hỏi về mức độ thường xuyên áp dụng DHTH, 73.8% người tham gia khảo sát khẳng định rằng họ ứng dụng trong tất cả các hoạt động của trẻ ở trường mầm non. Điều này có nghĩa là GVMN đã ứng dụng DHTH thường xuyên. Nghĩa là mỗi kịch bản hoạt động hằng ngày của trẻ đều được tích hợp các nội dung khác nhau. Tuy vậy, có 26.2% GVMN tham gia khảo sát nhận định rằng họ chỉ tích hợp ở một số hoạt động dễ dàng, ở một số dự án hoặc chủ đề thuận tiện tích hợp. Các nội dung khó, đòi hỏi tìm hiểu kỹ càng đều không được chọn lựa để tích hợp trong các hoạt động. Kết quả này cho thấy việc DHTH đã thực sự được lưu tâm bởi giá trị mà nó mang lại cho trẻ. Số liệu khảo sát này cũng cho thấy rằng về cơ bản, các cơ sở đào tạo đã chú tâm đào tạo và đào tạo hiệu quả việc DHTH cho trẻ, dẫn đến việc GVMN đã hiểu, ý thức và ứng dụng thường xuyên và liên tục trong quá trình dạy học tại trường Mầm non.

- Những thuận lợi khi tổ chức dạy học tích hợp cho trẻ: 100% giáo viên mầm non tham gia khảo sát đều khẳng định việc DHTH rất có giá trị. Những ích lợi thấy rõ nhất là trẻ tham gia hoạt động hứng thú và chủ động hơn. Trẻ có được nhiều cơ hội tiếp xúc và trải nghiệm các hoạt động học tập, sẵn sàng tham gia vào các hoạt động do GVMN tổ chức. Khi tham gia hứng thú, trẻ mở rộng vốn hiểu biết, gia tăng sự tương tác với bạn, thu tích được nhiều kiến thức - kỹ năng hữu ích, trẻ không cảm thấy nhàm chán và hơn thế nữa, giáo viên còn tạo được cảm xúc tích

cực cho cả ngày của trẻ ở trường. Thông qua DHTH, giáo viên có thể cung cấp kiến thức cho trẻ cách toàn diện, trẻ có tầm nhìn rộng hơn do được trải nghiệm và xem xét sự vật hiện tượng đa chiều, kết quả là hoạt động nhận thức của trẻ học tích hợp đạt cao hơn những trẻ khác. Hoạt động DHTH thực sự biến một ngày của trẻ ở trường trở thành một ngày tràn năng lượng thông qua quá trình “học mà chơi- chơi mà học” thực thụ. Bên cạnh đó, yêu cầu DHTH cũng đòi buộc giáo viên phải đầu tư kỹ lưỡng cho việc thiết kế các hoạt động. Như thế, DHTH mang lại ích lợi không chỉ cho trẻ mà cho cả giáo viên nữa. DHTH đòi hỏi giáo viên phải nghiên cứu kỹ lưỡng các nội dung tích hợp trong thiết kế bài giảng, tìm tòi kiến thức, chọn lựa đề tài và hình thức tổ chức hoạt động sao cho hiệu quả nhất. Nhờ đó, giáo viên cũng mở rộng kiến thức cùng với trẻ, năng lực chuyên môn của giáo viên cũng theo đó mà nâng cao hơn mỗi ngày. Bởi theo nhận định của nhiều giáo viên là *“chỉ đến khi dạy trẻ về nội dung đó, tôi mới tìm hiểu và phát hiện ra được những kiến thức vô cùng đơn giản nhưng mới mẻ về thế giới xung quanh mà lâu nay tôi chưa biết”*.

- Những khó khăn, vướng mắc trong quá trình dạy học tích hợp tại các trường mầm non hiện nay:

+ Thực tế công tác giảng dạy ở trường mầm non cho thấy, việc DHTH còn tồn đọng những khó khăn, vướng mắc nhất định. 23% người tham gia khảo sát nhận định khó khăn lớn nhất khi tổ chức hoạt động DHTH là không biết chọn lựa những nội dung nào để tích hợp. Không có sự phân biệt rõ ràng khi nào là tích hợp liên môn, xuyên môn, đa môn, nội môn. Khó khăn này cũng được nhắc đến khi giáo viên không biết tích hợp bao nhiêu nội dung, bao nhiêu vấn đề là phù hợp. Dẫn đến việc tổ chức hoạt động trở nên tham lam, quá nhiều nội dung, các nội dung không tập trung, không xác định rõ được nội dung chính và thứ yếu. Khó khăn hơn nữa nằm ở khả năng đánh giá năng lực của trẻ thông qua việc tổ chức DHTH của giáo viên. Việc đánh giá vừa mang tính đặc thù chung của lứa tuổi trẻ, vừa mang tính cá nhân nhằm khơi gợi sự phát triển tốt nhất của mỗi trẻ. Đây là việc làm khá áp lực và khó khăn cho giáo viên khi vừa tập trung

thiết kế hoạt động DHTH, vừa chú tâm đánh giá chất lượng DHTH trên trẻ.

+ Khó khăn thứ hai được đề cập đến là việc thiếu cơ sở vật chất và đồ dùng dạy học (37.7%). Số lượng trên xác định rằng một trong những nguyên nhân gây bất lợi cho việc DHTH chính là điều kiện dạy học không phù hợp. Vấn đề này có thể lý giải ở mức độ hiệu quả mà giáo viên muốn đạt đến thông qua việc tổ chức các hoạt động cho trẻ. Có những hoạt động cần có sự đầu tư, trang bị về cơ sở vật chất, đồ dùng dạy học, học liệu, học cụ... 39.3% ý kiến khác cho rằng khó khăn của DHTH ở khía cạnh cơ sở vật chất là vì nó khiến giáo viên tốn rất nhiều thời gian để chuẩn bị bài dạy, cân nhắc và cẩn trọng chọn lựa các nội dung tích hợp sao cho hiệu quả. DHTH yêu cầu giáo viên phải chuẩn bị học liệu sao cho đảm bảo các tiêu chí vừa an toàn, phong phú, sáng tạo vừa phải cho trẻ được tiếp cận cách trực tiếp và tối đa. Để làm được điều này, giáo viên phải tốn rất nhiều thời gian, công sức, tài chính để tạo ra được nguồn học liệu đáp ứng được các yêu cầu trên. Thế nhưng, lịch hoạt động của trẻ ở trường rất dài, chiếm toàn bộ thời gian của giáo viên cho một ngày làm việc, nên việc DHTH chỉ được thực hiện thông qua hoạt động chính, hoạt động có chủ đích. Các hoạt động khác ít được lưu tâm để tích hợp.

5. BÀN LUẬN

Từ kết quả nghiên cứu, có thể nhận định vấn đề như sau:

- Về cơ bản, việc DHTH đã được các trường sư phạm lưu tâm và đưa vào trong chương trình đào tạo bắt buộc. Giá trị và những ích lợi mà DHTH mang lại cho trẻ và cho giáo viên là hiển nhiên. Tuy nhiên, khi áp dụng vào thực tế, hoạt động này phụ thuộc vào mức độ thường xuyên thiết kế hoạt động và vào năng lực chuyên môn của giáo viên. Khả năng giáo viên còn lúng túng khi thiết kế hoạt động DHTH. Các khó khăn được đưa ra gồm 3 nhóm chính là do năng lực giáo viên hạn chế, điều kiện cơ sở vật chất không đáp ứng đủ yêu cầu và do giáo viên không dành thời gian phù hợp cho việc thiết kế DHTH.

- Khảo sát trên còn tồn tại một số hạn chế khi số đông người tham gia khảo sát cho rằng họ chưa hiểu rõ về DHTH mặc dù vẫn thường xuyên áp dụng DHTH trong công tác chăm sóc giáo dục trẻ. Điều này dẫn đến sự lo ngại về chất lượng giảng dạy cũng như hiệu quả đạt được trên trẻ khi ứng dụng DHTH thường xuyên. Vấn đề này nên được tiếp tục nghiên cứu để có được kết luận xác đáng và đưa ra giải pháp cải thiện phù hợp.

- Khảo sát này còn hạn chế rất quan trọng là chưa lột tả điều cốt lõi, chưa thực sự trình bày được thực chất các GVMN đã hiểu rõ, hiểu sâu về DHTH ra sao. Việc DHTH đang được thực hiện trong trường mầm non có thật sự đúng theo lý thuyết về DHTH hay có sự nhầm lẫn hoặc sai sót dẫn đến việc đưa quá nhiều nội dung vào trình bày trong một hoạt động, khiến các nội dung chồng chéo, lẫn lộn, sơ sài, thiếu chủ đạo. Thực chất đã có những đề tài khi dạy cho trẻ, giáo viên đã nhầm lẫn giữa việc DHTH với việc đưa nhiều mặt phát triển vào trong cùng một hoạt động dạy học, khiến cho việc tổ chức hoạt động học bị lan man, nội dung chính bị lu mờ và các nội dung phụ chiếm nhiều thời lượng.

- Việc DHTH còn là thách thức rất lớn đối với giáo viên mới ra trường, giáo viên còn non tay nghề. Bởi hoạt động này đòi hỏi sự linh hoạt, vững chuyên môn, nhạy bén, tinh tế và kinh nghiệm rất lớn để có thể kết nối, chọn lựa, xác định cần phải tích hợp những nội dung nào, phương pháp tích hợp nào là phù hợp cho từng nội dung, làm cách nào để việc tích hợp được uyển chuyển, tăng sự hứng thú cho trẻ và đảm bảo tính xuyên suốt của chương trình giáo dục. Nếu không nắm vững lý thuyết sẽ dẫn đến việc tích hợp tùy tiện, sẽ khiến cho hoạt động dạy học thành ra lộn xộn, kiến thức cung cấp cho trẻ sẽ thiếu tính hệ thống.

- Nhận định rằng một trong những nguyên nhân khiến việc DHTH chưa đạt hiệu quả cao (từ kết quả khảo sát giáo viên) là do thiếu các điều kiện về cơ sở vật chất cần phải được nhìn nhận, đánh giá cách nghiêm túc. Bởi chưa có bằng chứng khoa học hay thực tiễn nào cho thấy các điều kiện cơ sở vật chất có tác động nghiêm

trọng đến kết quả DHTH trên trẻ. Bởi vì điều căn bản của DHTH nằm ở nội dung và phương pháp. Các phương tiện dạy học chỉ mang tính hỗ trợ chứ không có giá trị quyết định sự thành công của hoạt động DHTH.

- Nghiên cứu này cũng còn tồn tại một số hạn chế nhất định. Hạn chế trước tiên là ở cỡ mẫu. Với số lượng 40 GVMN và 21 sinh viên sư phạm mầm non để có được kết quả như trên thì chưa mang tính thuyết phục cao. Hạn chế tiếp theo là địa bàn khảo sát: số được khảo sát tập trung đông tại Thành phố Hồ Chí Minh cũng chưa phải là căn cứ xác đáng và có độ phủ phù hợp để cho thấy việc DHTH đồng đều ở các giáo viên từ nhiều môi trường giáo dục khác nhau. Thế nên, cần mở rộng thêm đối tượng và địa bàn khảo sát để có được kết quả khách quan hơn nữa. Cũng vậy, việc mở rộng địa bàn nghiên cứu cũng sẽ cho cái nhìn đa chiều và là cơ sở để đối sánh việc DHTH trong môi trường lớp học đông với ít trẻ; giữa trẻ vùng thành thị và vùng nông thôn; giữa môi trường có cơ sở vật chất tiện nghi và môi trường thiếu thốn...
- Cuối cùng, việc DHTH được ứng dụng trong nhiều hình thức dạy học ở trường mầm non, nên nếu có nhiều nghiên cứu đối sánh giữa việc ứng dụng DHTH trong các hình thức khác nhau như dạy học theo dự án, dạy học theo chủ đề... thì sẽ có được những luận chứng khoa học xác đáng hơn nữa, làm hậu thuẫn vững chắc cho lý thuyết DHTH trong trường mầm non.

6. KẾT LUẬN VÀ ĐỀ XUẤT

6.1. Kết luận

Dạy học tích hợp có ý nghĩa rất quan trọng đối với sự phát triển của học sinh. Do tính thống nhất giữa các bậc học, việc DHTH ở trường mầm non vừa thực hiện nhiệm vụ phát triển toàn diện cho trẻ, vừa góp phần tác động tạo những bước đệm căn bản cho trẻ bước vào trường tiểu học tham gia hoạt động học tập chủ đạo. DHTH chưa bao giờ là hết khó khăn và thách thức. Thông qua việc xác định được thực trạng, gọi tên được những khó khăn vướng mắc trong công tác DHTH ở thực tiễn, nhà giáo dục có thể đưa ra các chiến lược quan trọng giúp vượt qua những trở ngại và hoàn thành tốt nhiệm vụ giáo dục, giúp cho việc

thực hiện chương trình giáo dục phổ thông mới mỗi ngày mỗi hoàn thiện hơn.

Dạy học tích hợp có ý nghĩa quan trọng khi hình thành kỹ năng ứng dụng, biến thông tin lý thuyết thành thông tin thực hành, cung cấp các kỹ năng căn bản như so sánh, tổ hợp, sắp xếp, phân tích, phản biện, phản hồi suy nghĩ qua lời nói, diễn tả suy nghĩ thông qua các sản phẩm, giúp sự hiểu biết của trẻ sâu sắc hơn, không biến trẻ thành những chú vẹt thông minh. DHTH cũng có thể gọi là “mô hình kiến tạo” khi trẻ được tham gia các hoạt động ở trường không theo môn học như ở các bậc học cao hơn, mà theo từng “chủ đề, dự án” giúp tăng thêm các trải nghiệm thực tế của trẻ. DHTH còn làm gia tăng tính ưa thích khám phá, khơi gợi trí tò mò trong thử thách của trẻ. Khi trẻ nhận ra mối liên hệ giữa các môn học như toán, ngôn ngữ, nghệ thuật, khoa học, kinh tế... trẻ sẽ có khả năng tự mình tìm kiếm thêm các mối liên hệ giữa chúng. Chính sự tò mò, thích khám phá này là nền tảng cho năng lực học tập của trẻ sau này. Đó cũng là cách thức giúp trẻ tự tìm ra cách thức giải quyết các bài tập, các nhiệm vụ học tập mà giáo viên giao cho trẻ.

6.2. Đề xuất

Thông qua nghiên cứu này, tác giả đưa ra các đề xuất nhằm tăng cường năng lực DHTH cho giáo viên mầm non như sau:

6.2.1. Các trường sư phạm

- Tiếp tục đổi mới phương pháp giảng dạy các học phần liên quan đến DHTH, giúp sinh viên dễ dàng nắm vững các lý thuyết nền tảng để có thể áp dụng linh hoạt trong thực tế. Trong quá trình giảng dạy, cần liên tục và kịp thời đánh giá năng lực người học để có hướng hỗ trợ kịp thời, giúp người học hiểu cặn kẽ hơn để ứng dụng hiệu quả trong công tác chăm sóc giáo dục trẻ.
- Tiếp tục và thường xuyên tổ chức các chuyên đề, các khóa đào tạo ngắn hạn, các đề tài, seminar các cấp để mở rộng thêm hiểu biết cho giáo viên mầm non về DHTH. Bên cạnh đó, cần mở rộng thêm môi trường thực hành DHTH với các chương trình chăm sóc giáo dục trẻ tiên tiến đang được các trường quốc tế áp dụng tại Việt Nam.

- Tăng cường cho sinh viên thực hành DHTH ngay sau khi học các Học phần phương pháp tại các cơ sở giáo viên mầm non. Cụ thể, cần cho sinh viên tiếp cận việc thực hiện chương trình giáo dục mầm non tại các cơ sở giáo dục, tăng cơ hội cho sinh viên trải nghiệm và thực hành DHTH trong tất cả các học phần sinh viên đã học. Có như thế, việc học của sinh viên sẽ phạm sẽ được củng cố vững chắc hơn từ lý thuyết tới thực hành. Đồng thời, sự đồng hành, hướng dẫn trực tiếp của giảng viên bộ môn thông qua hoạt động thực hành môn học tại các cơ sở giáo dục mầm non sẽ là công cụ điều chỉnh, hướng dẫn, điều chỉnh kịp thời những khúc mắc, vướng mắc, hạn chế và nhân rộng ý nghĩa, giá trị tích cực của DHTH đối với trẻ mầm non.

6.2.2. Cơ sở giáo dục

- Bố trí bộ phận chuyên môn, tạo điều kiện cho sinh viên được chủ động xây dựng kế hoạch giáo dục, thiết kế và tổ chức hoạt động theo hướng tích hợp. Bên cạnh đó, cần liên tục cập nhật các xu hướng giáo dục tích hợp phù hợp với từng

giai đoạn, lứa tuổi của trẻ để kịp thời phổ biến và hướng dẫn cho giáo viên.

- Đồng thời, thường xuyên kiểm tra, hướng dẫn, bồi dưỡng, góp ý trong tổ chuyên môn nhằm hỗ trợ giáo viên.

- Cung cấp trang thiết bị hỗ trợ giáo viên tổ chức tốt các hoạt động DHTH.

6.2.3. Bản thân người giáo viên mầm non

- Chủ động học hỏi, tiếp cận các phương pháp DHTH mà bản thân giáo viên nắm chưa vững, chưa hiểu rõ.

- Linh hoạt và sáng tạo trong việc thiết kế trang thiết bị dạy học cho phù hợp với hoạt động giáo dục do mình tổ chức. Bởi vì ngay cả khi cơ sở vật chất được trang bị đến mức tối tân, thì vẫn không đáp ứng đủ hết các hoạt động do giáo viên thiết kế. Thay vì đòi hỏi cơ sở giáo dục phải trang bị, giáo viên mầm non nên tận dụng hết tất cả những điều kiện mà cơ sở hiện có, để hỗ trợ việc DHTH của cá nhân được tốt nhất.

- Tăng cường các hoạt động DHTH vào cuối năm Mẫu Giáo Lớn, tạo tiền đề và cơ hội cho trẻ dễ dàng tiếp cận việc học tích hợp ở trường tiểu học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Bộ giáo dục và đào tạo, *Chương trình giáo dục phổ thông* ban hành kèm theo thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, 2018.

[2] I. Helman, E. Briska, *What is Developing Integrated or Interdisciplinary or Multidisciplinary or Transdisciplinary Education in School*, 2017.

[3] B. Hiền, *Từ điển giáo dục học*, NXB Từ điển bách khoa, 2001.

[4] D. Lea, J. Bradbery, *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, 10th Edition

[5] Đ. M. Cường, *Một số vấn đề về dạy học tích hợp trong đào tạo nghề ở Việt Nam hiện nay*, Viện nghiên cứu phát triển giáo dục chuyên nghiệp, 2011.

[6] M. Fan, *The Idea of Integrated Education: From the point of view of Whitehead's philosophy of Education*, 2004.

[7] B.V. Hồng, “Dạy học tích hợp trong giáo dục nghề nghiệp theo lý thuyết học tập trải nghiệm của

David A. Kolb”, *Tạp chí Khoa học trường Đại học sư phạm Hà Nội*, Volume 60, No. 8D, trang số 79, (2015). Doi: 10.18173/2354-1075.2015-xxxx

[8] T.B. Hoàn, “*Dạy học tích hợp*”, Kỷ yếu Hội thảo chuyên đề về “Tích hợp trong việc biên soạn sách giáo khoa theo định hướng phát triển năng lực (Môn Tiếng Việt)”. Thành phố Hồ Chí Minh: Nxb Giáo dục Việt Nam, 2016.

[9] N. T. Hòa, *Giáo trình Giáo dục tích hợp ở bậc học mầm non*. Thành phố Hồ Chí Minh: Nxb Đại học sư phạm, 2013.

[10] H.R. Khonboyevna “*Integration Issues in Primary Education and The Specifics of Its Teaching*”, (online). Availabe <https://zienjournals.com/index.php/jpip/article/view/730>, [Accessed 01-8-2024]. ISSN NO: 2770-2367 (2022).

[11] L.T.M.Trà, “*Định hướng dạy học tích hợp ở cấp Tiểu học*”, *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Đồng Tháp*, số 29 (12-2017).

- [12] Bộ giáo dục và đào tạo, *Chương trình giáo dục mầm non*, ban hành kèm theo văn bản số 01/VBHN-BGDĐT ngày 13 tháng 4 năm 2021. Available: <https://mtelizabeth.com/3-benefits-of-integrated-learning-in-preschool> _[Accessed 07-12-2024].
- [13] A.M. Yunusovna, "Role and place of integration methods in primary", (online), Available: <https://ijcm.academicjournal.io/index.php/ijcm/article/view/342>. [Accessed 01-8-2024]. ISSN 2697-2212, volume 17,
- [14] Mt. Elizabeth Christian Academy, *3 Benefits of Integrated Learning in Preschool* (online).
- [15] R. K.Singh, *Integrated learning in teacher education courses: an update*, 2018.
- [16] T. Varthana, What is integrated learning and how it benefits students? (online). Available: <https://www.google.com/search?client=firefox-bd&q=what+is+intergrated+learning+and+how+it+benif%3%ADt+students> [Accessed 05-23-2024].

Integrated teaching: A step preparing for early childhood to integrate education in primary school

Vu Thi Thanh Hong

ABSTRACT

Integrated teaching is one of the basic requirements for the 2018 general education program. Over the past 5 years, there have been many forums and contributions from experts and educators on the advantages and disadvantages when assessing the program. In the preschool education curriculum, integrated teaching occurs through all children's daily activities. However, in practice, integrated teaching in preschool also faces many difficulties. Through a practical survey of integrated teaching in preschools, this study shows the solutions to help overcome challenges. Emphasizing the role of integrated education in preschool is an important method for preparing children to go up to primary school.

Keywords: *integration, integrated teaching, early childhood education, general education*

Received: 13/07/2024

Revised: 13/08/2024

Accepted for publication: 22/11/2024